

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-17-6

BRNO 1999

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz http://www.iabrno.cz/3ca.htm
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Published by:

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

JINDŘICHOV NA MORAVĚ (okr. Šumperk)

Hrad Pleč. Středověk. Zjišťovací výzkum.

Zjišťovací výzkum hradu se v roce 1996 soustředil na prošetření sektoru A a odstranění kontrolních bloků z předešlého výzkumu v sektoru B (bloky mezi sondami B 3/1-B 4/1, B 4/1-B 4/2, B 3/2-B 4/2, B 2/2-B 3/2). Při jejich odstraňování bylo zajištěno větší množství keramiky a železných předmětů. Keramickou produkci zastupují nálezy fragmentů z hrnců, mís a džbánů, železné předměty pak převážně hřebíky a dále šipky.

V druhé fázi výzkumu bylo přistoupeno ke zkoumání sektoru A (sondy A 2 a A 3). První z nich byla situována jižně od již dříve zjištěných základů původní hradní zástavby. Skalní podloží se postupně svažovalo až do hloubky 180 cm od stávajícího terénu. V sondě bylo nalezeno kolem 380 ks fragmentů keramiky (hrnce, mísy, džbány, pokličky a poháry). Mezi železnými předměty opět převažují hřebíky (24 ks), dále se podařilo získat dvě šipky. Ze sondy byly odebrány vzorky osteologického materiálu. Sonda A 3 se nacházela jihovýchodně od základů stavby. Nálezová situace byla obdobná jako v sektoru A 2. Maximální hloubka u vnitřní strany hradby činila opět 180 cm. Při výzkumu bylo získáno 580 ks zlomků keramiky běžné produkce. Mezi železy opět převažují hřebíky, dále byly nalezeny zlomky podkov, stavebního kování, šipka, dvě přezky, kroužky a motykovitý nástroj. Keramika s rezným povrchem nese na vnitřní straně stopy nálepu a obtáčení, vně je zdobena obvodovým žlábkováním a ojediněle červeným dekorem. Dna nádoby nesou stopy podsýpky. Okraje hrnců vykazují všechny typy okruží. Keramický materiál je možno rámcově datovat od konce 13. do 15. století. Vzorky archeobotanického materiálu byly předány k analýze RNDr. E. Opravilovi, CSc. do Opavy.

Milan Rychlý, Jindřichov na Moravě

Zdeněk Brachtl, Vlastivědné muzeum Jesenicka v Jeseníku

Resumé:

Jindřichov na Moravě (Bez. Šumperk). Mittelalter. Rettungsgrabung.

JIŘÍKOVICE (okr. Brno-venkov)

„Rohlenka“. Mladší doba bronzová, novověk. Sídliště, fortifikace, hrob. Záchranný výzkum.

V roce 1994 byl proveden záchranný archeologický výzkum při stavbě restaurace McDonald's na Rohlence. V rýhách pro doprovodné inženýrské sítě bylo prozkoumáno a zdokumentováno celkem 5 sídlištních objektů, které lze datovat do velatické fáze kultury středodunajských popelnicových polí.

Další archeologická situace byla porušena při hloubení požární nádrže budoucí restaurace. Během jejího výzkumu byly zjištěny pozůstatky dvou různě starých novověkých aktivit. První z nich představoval opevňovací příkop s chlebovou pecí. Druhou, o něco mladší aktivitou bylo nepietní hromadné uložení kosterních pozůstatků nejméně 22 jedinců, zemřelých na následky zranění při válečných událostech v roce 1805.

Posléze byl učiněn pokus o následující interpretaci zjištěné situace. Výkop z roku 1805 byl zahlouben do již dříve existující, částečně zasypané deprese, asi někdejšího opevňovacího příkopu zřejmě z doby, kdy Brno obléhali Prusové (1742). Není vyloučeno, že před bitvou u Slavkova v prosinci roku 1805 bylo příkopové opevnění obnoveno jako součást obranného systému Napoleonova levého křídla. Jisté však je, že po bitvě byla hluboká deprese využita k hromadnému pohřbení vojáků padlých v bitvě nebo zemřelých posléze na následky válečných

zranění. Doklady četných amputací především dolních končetin (podle L. Horáckové a L. Benešové) svědčí o tom, že zranění byla i léčena, a to signalizuje možnost přítomnosti francouzského polního lazaretu, umístěného těsně za linií střetu na Rohlence, v areálu statku, o jehož existenci máme první zprávy již k roku 1750. Podle militárií z hromadného hrobu víme, že mezi pohřbenými převažovali Rusové, méně zde bylo Francouzů a vůbec chyběli Rakušané, kteří v tomto prostoru během bitvy neoperovali.

Petr Vitula, ÚAPP Brno

Resumé:

Jiříkovice (Bez. Brno-venkov). Siedlung, Befestigung, Grab. Jungbronzezeit, Neuzeit. Rettungsgrabung.

KAROLÍN (okr. Blansko)

Polní tratě na západním okraji intravilánu vsi (okolí vodní nádrže). Paleolit, zaniklá středověká ves neznámého jména (Lhotka?). Sídliště. Povrchový průzkum.

Povrchový sběr, rozšiřující nálezový fond z již známé lokality (Černý 1992, 48, 51, 52; Doležel 1993, 83) proběhl 23. dubna 1995. Zkoumána byla pouze jihozápadní polovina areálu zaniklé středověké vsi, zaujímající zcelené polní tratě na levém břehu zahlubujícího se potočního údolí, tvořícího zde přirozenou osu starého osídlení (k západu až jihozápadu orientovaný svah západně až jihozápadně vodní nádrže pod vlastním Karolínem, cca 422 - 435 m n. m.; zkoumaná plocha o rozsahu asi 1 ha je na St. mapě 1 : 5 000 odvozené, listu Boskovice 6-8 z roku 1981 vymezena body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 150:54, 192:39 a 174:64 mm). V pásu asi 180 m dlouhém a až 120 m širokém, jdoucím podél okrajové údolní hrany, zde bylo sebráno jednak 28 kusů paleolitické štípané kamenné industrie, jednak 40 zlomků středověké keramiky. Osídlení 13. století zřejmě patřil i fragment brousku z chloritické břidlice. Kamenná industrie, štípaná především z místních křídových rohovců, obsahuje vedle větších kusů suroviny a preparačních úštěpů také těžené jádro, několik hrubších i jemnějších čepelí a snad zlomek hrotu a řadí naleziště do kontextu četných blízkých lokalit z počátku mladého paleolitu (např. sousední Rájec a Ráječko - viz Oliva - Štrof 1985, 14-15). Tuhová středověká keramika (hrnky, hrnce, zásobnice; v souboru 23 okrajových zlomků, 8 výdutí s dekorem a 7 částí den) pak potvrzuje trvání zaniklé vsi v této poloze od 1. poloviny do konce 13. století.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Černý, E., 1992: Výsledky výzkumu zaniklých středověkých osad a jejich plužin. Historicko-geografická studie v regionu Dražanské vrchoviny. Brno.

Doležel, J., 1993: Lokalizace a průzkum tří zaniklých středověkých vsí v povodí Svitavy a Svratky (okr. Blansko, Brno-venkov), Přehled výzkumů 1991, 82-85.

Oliva, M. - Štrof, A., 1985: Přehled paleolitického osídlení Lysické sníženiny a blízkého okolí (okr. Blansko), Přehled výzkumů 1983, 10-17, obr. 4-10.

Resumé:

Karolín (Bez. Blansko): Feldfluren am westlichen Rande des Intravilans des Dorfes (Umgebung des Wasserbehälters). Siedlung. Paleolith, wüstes mittelalterliches Dorf des unbekanntenen Namens (Lhotka?). Oberflächenuntersuchung des Archäologischen Instituts der Akad. der Wissenschaften der Tsch. Republik in Brno.